

Oponentský posudek

na rigorózní práci

pana Mgr. Patrika Vedrala „Náboženský vývoj Plzně za první republiky (1918-1938)“, Praha 2018, 270 stran

Předložená rigorózní práce pana Mgr. Patrika Vedrala „Náboženský vývoj Plzně za první republiky (1918-1938) se zabývá problematikou duchovního vývoje průmyslové metropole západní Čech.

Nadstandardně rozsáhlou práci tvoří kromě úvodu a závěru celkem devět nestejně strukturovaných kapitol. Autor postupoval od období před vznikem republiky (Náboženská historie Plzně do začátku první světové války, Statistika náboženské příslušnosti obyvatel, s. 21-71) přes v podstatě úvodní kapitolu k meziválečnému období (První světová válka – její dozvuky a vznik Církve československé, s. 72-90) ke kapitolám zaměřeným již na meziválečný vývoj (První republika, Náboženství v sociální, národnostní a genderové sféře, Národní a regionální identita, Národní školy a náboženství, Slavnosti, svátky, obřady, Židovská komunita v Plzni a Ke vztahu mezi katolíky a sociálními demokraty, s. 91-234). Za samotný závěr je zařazena kapitola o osobnostech plzeňského duchovního života, seznam pramenů a literatury, seznam zkratk, seznam vyobrazení a seznam příloh a přílohy).

Téma práce je velmi nosné, neboť ukazuje na relativně bohatý náboženský život v průmyslovém centru západních Čech, avšak s bohatou kulturní historií. Práce je založena především na studiu nepublikovaných archivních dokumentů (Archiv hl. m. Prahy, Archiv města Plzně, Archiv Židovského muzea, Národní archiv, SOkA Plzeň-jih, Ústřední archiv a muzeum Církve československé husitské). Seznam prostudovaných fondů, seznam prostudovaných dobových periodik, ani seznam literatury nevykazuje nedostatky.

Cílem práce bylo „klade za cíl komplexně uchopit náboženský vývoj v prvorepublikové Plzni, pod čímž je chápán především vývoj katolické církve, organizovaných bezvěrců, Církve československé evangelické a Církve československé. Klíčovým bude ukázat vliv náboženství na společenský život ve městě (od komunální politiky po pohřby) a vzájemné ovlivňování, soupeření a soužití jednotlivých náboženských „hráčů“. Náboženství není oddělováno od společnosti, naopak, jeho (ne)schopnost promlouvat skrze představitele různých (bez)vyznání

do závažných společenských problémů je důležitým indikátorem jeho síly“ (s. 13) Tento cíl, jakkoli ambiciózní, se autorovi podařilo naplnit.

Autor přesvědčivě dospívá k myšlence o „náboženském dynamizmu“ v období nově vzniklého státu, které je obecně považováno spíše za období nábožensky vlažné s ohledem na předcházející úlohu náboženství a náboženského myšlení a církve. Autor se fundovaně vypořádává s termíny, jako např. antiklerikalismus, náboženský pluralismus atd.

Prvorepublikové prostředí rozšířilo náboženské pole. Do hry vstupovaly stávající subjekty, stejně jako nové („sjednocení“ protestantů v Československé církvi evangelické či „národní“ Církev československá) a ve větší míře počet (a podíl) občanů bez vyznání; proměnila se váha jednotlivých subjektů ve veřejném prostoru. Vývoj náboženského obrazu meziválečné Plzně je svým způsobem i jakýmsi obrazem situace po první světové válce, hledáním odpovědí, hledáním jistot a opor, reakcí na nové podněty, které s sebou 20. století přineslo. Církev byly konfrontovány nejen mezi sebou a s bezvěrectvím, ale i s politickými hnutími, antisemitismem apod. Autor své vývody dokládá vhodně vybranými citáty z dobových dokumentů.

Uvedenou prací se problematika nevyčerpala, ale rozhodně přispěla k analýze náboženského života meziválečného, průmyslového regionu se zemědělským zázemím.

Z připomínek lze uvést, že některé kapitoly by bylo možné začlenit do jiných (např. Statistika náboženské příslušnosti obyvatel do předcházející kapitoly jako subkapitoly). U grafů vyjadřujících vývoj náboženského vyznání na Plzeňsku a náboženské smýšlení žactva nutno upřesnit, že se jedná o procentuální podíl, byť to vyplývá s dalšího textu.

Ocenění zasluhuje úroveň zpracování, kladené otázky a odpovědi na ně, šíře záběru a znalost nejnovější literatury české i zahraniční provenience. Práce podle názoru oponenta splňuje požadavky na kvalifikační práce a jednoznačně ji doporučuji k obhajobě.

Praha, 5. listopadu 2018

Doc. JUDr. PhDr. Jan Štemberk, Ph.D.

Pracoviště Historické sociologie FHS UK